

መጽሐፍ ቅዱስ

(The Bible)

□ ገላትያ

(Galatians)

- የተጻፈው ኢየሱስ ከተሰቀለ ከ 15 አመት በኋላ ሲሆን ጳውሎስ ይህን መልዕክት የጻፈው የእውነተኛ ወንጌልን ምንነት ለመግለፅ ነበር።

□ ያዕቆብ

(James)

- የተጻፈው ኢየሱስ ከተሰቀለ ከ 17 አመት በኋላ ነበር።

□ 1ኛ እና 2ተኛ ተሰሎንቄ

(1&2 Thessalonians)

- የተጻፈው ኢየሱስ ከተሰቀለ ከ 20 አመት በኋላ ሲሆን ጳውሎስ ይህን መልዕክት የጻፈው በመከራ ያሉት እንዲጸኑ እና የኢየሱስን መምጣት ምን እንደሆነ ለመግለፅ ነበር።

□ 1ኛና 2ተኛ ቆሮንቶስ

(1&2 Thessalonian)

- የተጻፈው ኢየሱስ ከተሰቀለ ከ 24 አመት በኋላ ሲሆን ጳውሎስ ይህን መልዕክት የጻፈው የስሕተት ትምህርትን ለመግለፅ ነበር።

□ ሮሜ

(Romans)

- የተጻፈው ኢየሱስ ከተሰቀለ ከ 24 አመት በኋላ ሲሆን ጳውሎስ ይህን መልዕክት የጻፈው በዕምነት ይጸኑ ዘንድ ነበር።

□ ቆላሰዎስ

(Colossians)

- የተጻፈው ኢየሱስ ከተሰቀለ ከ 28 አመት በኋላ ሲሆን ጳውሎስ ይህን መልዕክት የጻፈው የስሕተት ትምህርትን ለመቃወም ነበር።

□ ፊልሞና፣ ኤፌሶን እና ቆላስዖስ

(Philemon, Ephesians & Colossians)

- የተጻፉት ኢየሱስ ከተሰቀለ ከ 28 አመት በኋላ ሲሆን ጸሃፊውም ጳውሎስ ነው።

□ ፊልጵስዩስ

(Philippians)

- የተጻፈው ኢየሱስ ከተሰቀለ ከ 29 አመት በኋላ ሲሆን ጸሃፊውም ጳውሎስ ነው። ይህን መልዕክት የጻፈውም የስሕተት ትምህርትን ለመቃወም ነበር።

□ ሉቃስ

(Luke)

- የተጻፈው ኢየሱስ ከተሰቀለ ከ 29 አመት በኋላ ሲሆን ጸሃፊውም ሉቃስ ነው። ይህን መልዕክት የጻፈውም ስለ

ኢየሱስ ክርስቶስ ሕይወት ግልፅ ታሪካዊ ዘገባ ለማቅረብ ነበር።

□ 1ኛ እና 2ተኛ ጢሞቴዎስ

(1&2 Timothy)

- የተጻፉት ኢየሱስ ከተሰቀለ ከ 29 እስከ 34 አመት በኋላ ባለው ሲሆን ጸሃፊውም ጳውሎስ ነው።

□ ቲቶ

(Titus)

- የተጻፈው ኢየሱስ ከተሰቀለ ከ 29 እስከ 32 አመት በኋላ ሲሆን ጸሃፊውም ጳውሎስ ነው።

□ 1ኛ እና 2ተኛ ጴጥሮስ

(1&2 Peter)

- የተጻፈው ኢየሱስ ከተሰቀለ ከ 29 እስከ 35 አመት በኋላ ሲሆን ጸሃፊውም ጴጥሮስ ነው።

□ ዕብራውያን

(Hebrews)

- የተጻፈው ኢየሱስ ከተሰቀለ ከ 27 እስከ 35 አመት በኋላ ሲሆን ጸሃፊው በእርግጠኝነት ባይታወቅም በጳውሎስ ወይም በበርናባስ ተጽፏል ተብሎ ይገመታል።

□ ማርቆስ

(Mark)

- የተጻፈው ኢየሱስ ከተሰቀለ ከ 31 እስከ 37 አመት በኋላ ሲሆን ጸሃፊውም ማርቆስ ነው። የኢየሱስ የድርጊት መዝገብ ነው።

□ ይሁዳ

(Jude)

- የተጻፈው ኢየሱስ ከተሰቀለ ከ 35 አመት በኋላ ሲሆን ጸሃፊውም ይሁዳ ነው።

□ ማቴዎስ

(Matthew)

- የተጻፈው ኢየሱስ ከተሰቀለ ከ 37 እስከ 47 አመት በኋላ ሲሆን ጸሃፊውም ማቴዎስ ነው። የእግዚአብሔርን መንግስት ባህሪያት በደንብ ይገልጻል።

□ የዮሐንስ ወንጌል፡

**1ኛ፡2ተኛ እና 3ተኛ ዮሐንስ እና
የዮሐንስ ራዕይ**

(John, 1, 2 & 3 John, Revelation)

- የተጻፉት ኢየሱስ ከተሰቀለ ከ 52 እስከ 62 አመት በኋላ ሲሆን ጸሃፊውም ዮሐንስ ነው።

□ የሂፕ ሲኖዶስ

(Synod of Hippo)

የተካሄደበት ዘመን - 393 ዓ.ም

የተደገረበት ቦታ- ሂፕ ራጂየስ(የአሁኗ አልጄሪያ)

- ጉባኤው የተካሄደው 70 ጳጳሳት እና ሌሎችህ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች በተገኙበት ነው።
- የዛሬውን የሮማ ካቶሊክ መፅሐፍ ቅዱስ የሚመስል መፅሐፍ ቅዱሳዊ ቀኖና የጸደቀበት ጉባኤ ነበር።
- ብሉይ ኪዳን እና አዲስ ኪዳን ላይ መካተት ያለባቸውን መፅሐፍት የወሰኑበት ነበር።
- መፅሐፍ ቅዱሳዊ ቀኖና ከማፅደቅ በተጨማሪ በርካታ የአተምህሮ ጉድዮችን የዳሰሰ እና የቤተ ክርስቲያን አስተዳደር ደንቦችን ያወጣ ጉባኤ ነበር።

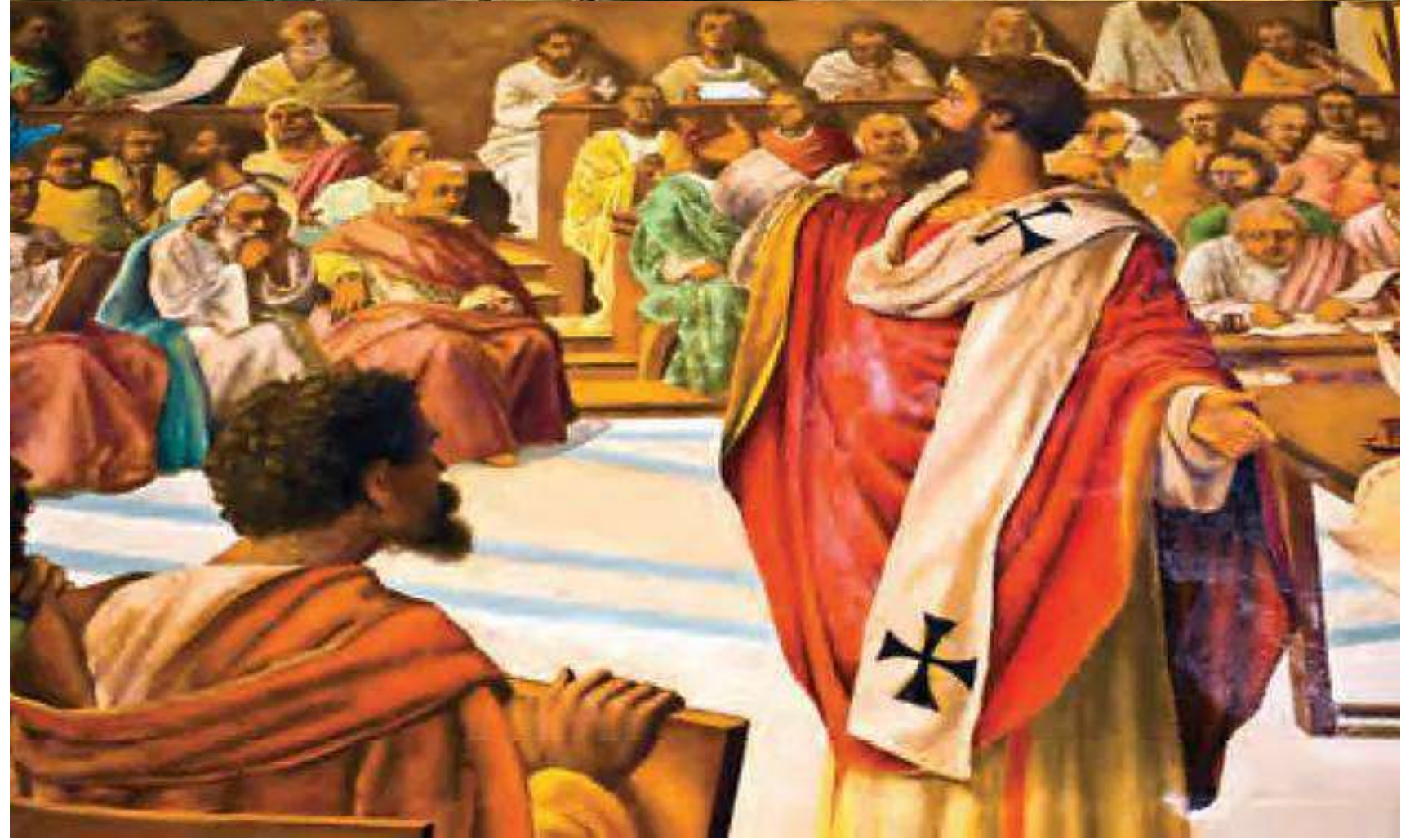
□ የካርቲጅ ጉባኤዎች

(Council of Carthage)

የተካሄደበት ዘመን - 397 ዓ.ም

የተደገገበት ቦታ- ካርቲጅ

- የካርቲጅ ጉባኤ 27ቱን የአዲስ ኪዳን መፅሐፍት እንዲሁም 39 የብሉይ ኪዳን መፅሐፍትን ዘርዝሯል።
- ከእነሱም በተጨማሪ ቀኖና ውስጥ ያልተካተቱ መፅሐፍትም ጨምሯል።

፩ ጥንታዊ መፅሃፍ ቅዱስ

ለጥንታዊ መፅሃፍ ቅዱስ ትልቅ አስተዋጾ ያደረጉ ሰዎች

- አትናቴዮስ

- 27ቱን የአዲስ ኪዳን መጽሐፍት ለመጀመሪያ ጊዜ በቀኖና ድረጃ የዘረዘረ።

- ጀሮሜ

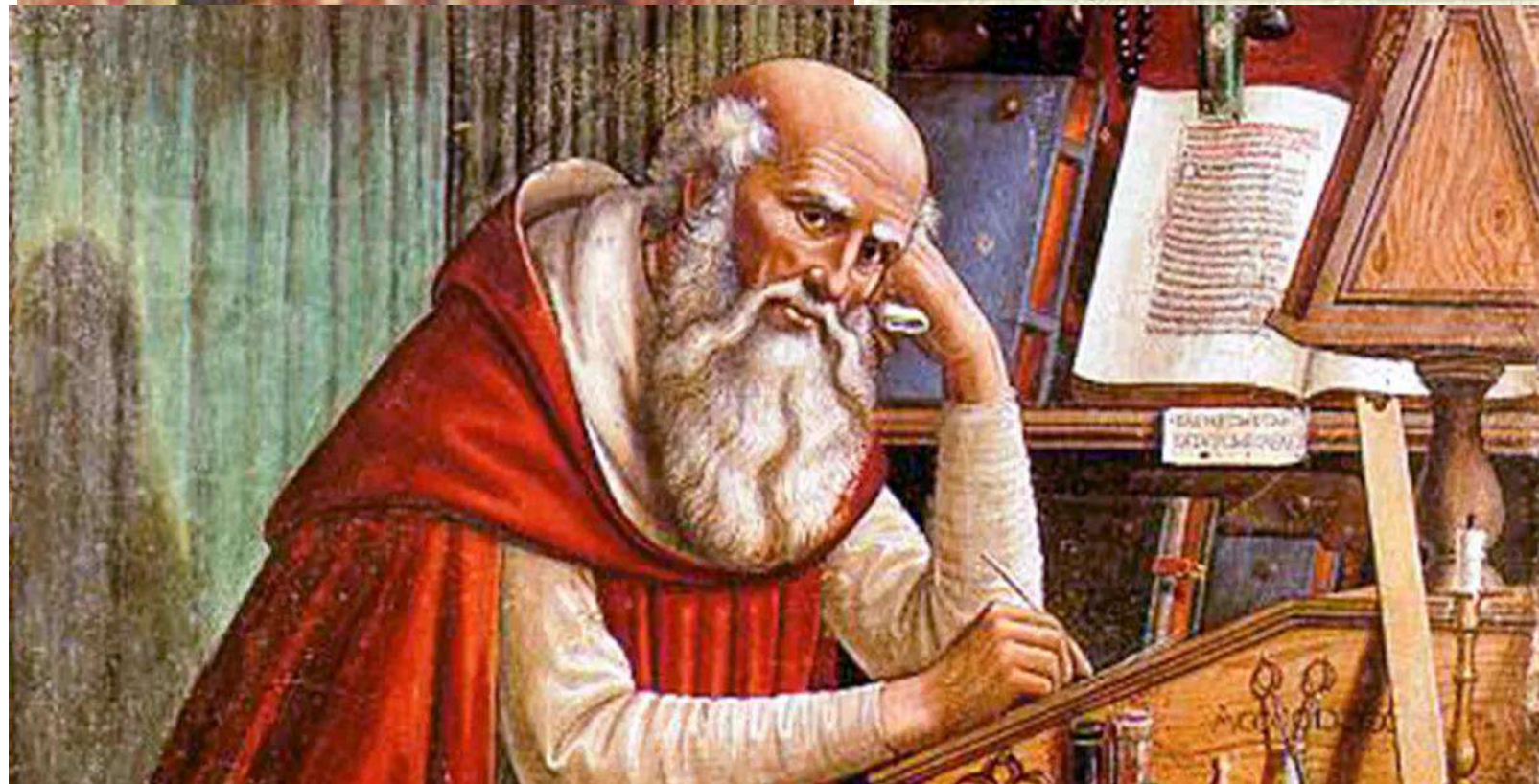
- ሙሉ መፅሃፍ ቅዱስ ወደ ላቲን ተረጎመ።
- አሁን ላይ ላቲን ሹልጌት በመባል ይታወቃል።

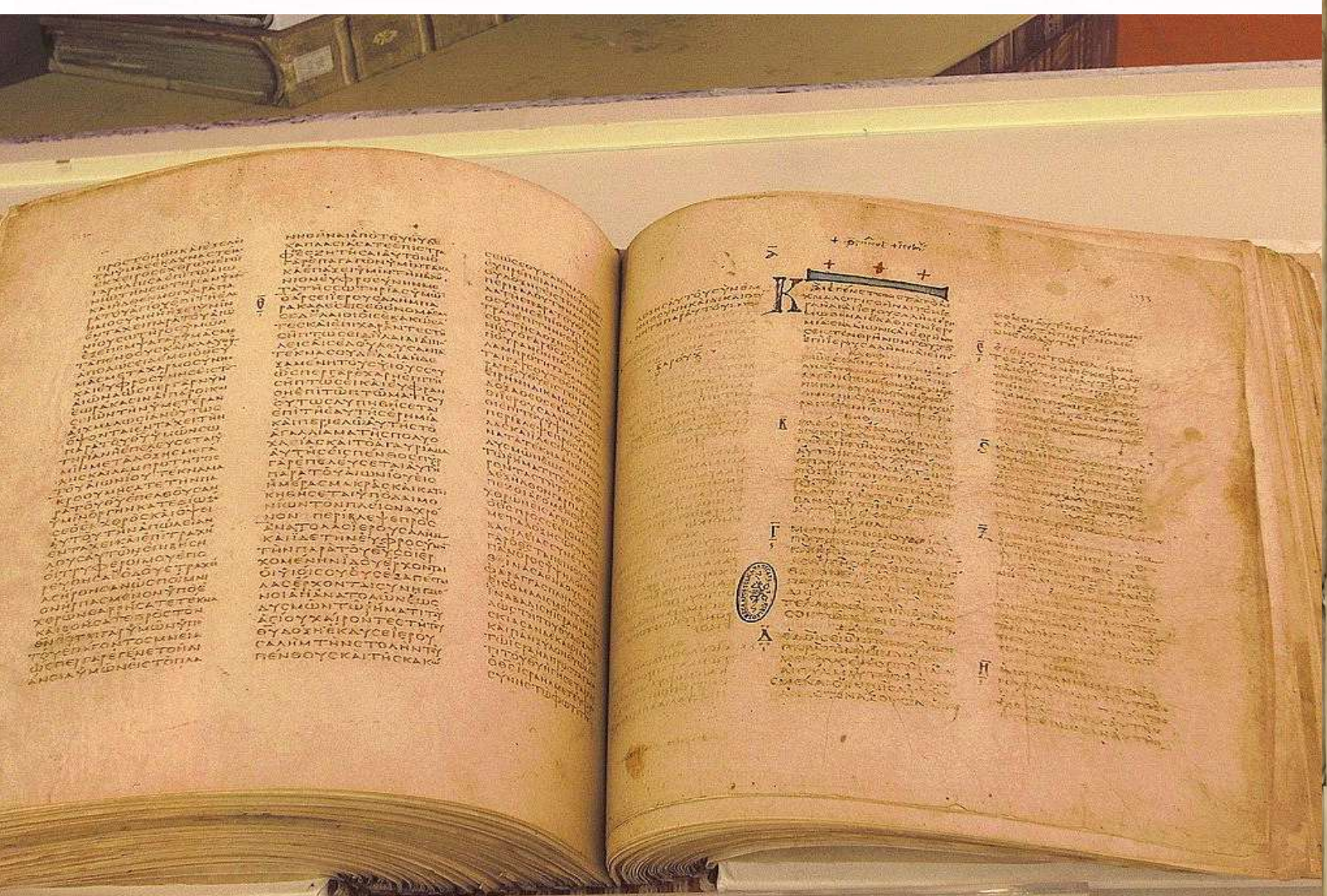
- ማይሊተስ

- ውደ ፍልስጤም በመሄድ የብሉይ ኪዳን መፅሃፍትን ለይቷል

❖ ጥንታዊ የመፅሃፍ ቅዱስ ቅጂዎች፡

- ኮዴክስ ሳይናቴክስ(4ኛው ክፍለ ዘመን)
- ኮዴክስ ቫቲካኒስ(4ኛው ክፍለ ዘመን)
- ላቲን ሹልጌት(383-404 ዓ.ም)

& credimus caritati qua habet
de nobis. .XVI.

De caritate. & qui mandet in carita-
te in deo manet & de deo. In hoc
perfectae caritas nobis cum. ut fidu-
cia habeamus in die iudicii. qui
a sic ille. & nos sumus in hoc mundo.
Timor ne in caritate. sed perfecta
caritas foras mittit timorem. Quia
timor poenam habet. quia autem timor
ne perfectus in caritate. Nos ergo
diligamus deum quoniam deus prior dilexit
nos. Siquis dixerit quomodo diligo
deum & fratrem suum oderit. men-
dax est. Quia autem non diligit fra-
trem suum quem videt. deum quem non
videt. quomodo potest diligere.
& hoc mandatum a deo habemus.
ut qui diligit deum. diligat & fra-
trem suum. .XVII.

Omnes qui credunt quomodo Iesus Christus
ex deo natus est. & omnes qui dili-

git eum qui genuit. diligit &
eum qui natus est ex eo. In hoc cog-
noscimus. quomodo diligimus na-
tos dei cum deum diligamus. &
mandata eius faciamus. haec
enim caritas dei. ut mandata
eius custodiamus. & mandata
eius gravia non sunt. quomodo omne
quod natus est ex deo vincit mundum.
& haec est victoria que vincit
mundum fides nostra. Quis enim
vincit mundum. nisi qui credit.
quomodo Iesus filius dei. hic est qui
venit per aquam & sanguinem. Iesus
Christus. Non in aqua solum. sed
in aqua & sanguine. & spiritus est qui
testificatur. quomodo Christus est veritas.
Quomodo tres sunt testimonium deus.
spiritus aqua & sanguis. & tres
unum sunt. .XVIII.

Sicut testimonium hominum de
cepimus. testimonium cum maius est.

tre sunt
sicut in celo. pater & verbum & spiritus sanctus. & tres unum sunt.